

МІСЦЕ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ У СИСТЕМІ РОБОТИ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ЦЕНТРІВ

К.В. Бражник

Львівський державний інститут фізичної культури

У Конвенції про права дитини йдеться про те що держава признає право неповносправної дитини на особливу опіку (ст. 23) [1]. Проблеми, пов'язані з фізичною реабілітацією та соціальною адаптацією осіб з церебральним паралічем, на сьогодні ще тільки починають вирішуватись. Останнім часом велика увага з боку держави приділяється людям з особливими потребами, до категорії яких і належать діти з церебральним паралічем (ЦП).

На сьогодні проблемою ЦП займаються з різних боків: увага приділяється хірургічному лікуванню (Мірзаєва І. І., Пчеляков А. В., Козьявкін В. І., Бабадагли М. А., Соколін А. Ф. та ін.), медикаментозній терапії хворих з ЦП (Строганова В. А., Бадалян Л. О. та ін.), фізіотерапевтичним методам реабілітації: бальнеолікування (Павлова Е. С., Штеренгерц Є. А., Мольська Н. Є. та ін), електролікування (Семенова К. А., Немкова С. А., Пінчук Д. Ю. та ін.), фізичній реабілітації в умовах санаторно-курортного лікування та спеціалізованих стаціонарів (Симакова Л. Д., Шейкман О. Г., Мольська Н. Є., Козьявкін В. І. та ін.).

З 1986 по 1993 р.р. кількість дітей інвалідів зросла в 3 рази, за останні 10 років рівень і тенденції розвитку ЦП не змінились 2,0—2,5 дитини на 10 000 дітей, а по деяким даним ситуація навіть погіршилась [2, 3].

З 2003 р. у місті Запоріжжі відкриті і функціонують районні центри фізичної реабілі-

тації та соціальної адаптації дітей з особливими потребами (7 центрів). У відкритих державних центрах відсутня чітка система фізичної реабілітації, вони не мають можливості охопити всіх дітей з особливими потребами, яким необхідна фізична реабілітація. У районі близько 380 дітей з особливими потребами, у центрі мають можливість займатися не більше 24. Діти з тяжкою формою ЦП, які себе не обслуговують, не приймаються до центрів.

Мета дослідження: на основі дослідження фізичної реабілітації дітей з особливими потребами обґрунтувати форми і методи фізичної реабілітації при роботі з дітьми у центрах соціальної адаптації і реабілітації дітей з особливими потребами.

Під час дослідження були застосовані наступні **методи дослідження:** порівняльного аналізу літературних джерел, метод педагогічного спостереження, аналіз статистичних даних, метод анкетування та метод математичної обробки результату.

В процесі дослідження рівня соціальної адаптації дітей у суспільство ми аналізували коло спілкування дітей з ЦП.

Результати дослідження та їх обговорення. З 17 опитаних сімей систематично спілкуються із однолітками і друзями 5 (29,4 %) дітей; рідко з однолітками і друзями, в основному з дорослими — 4 (23,5 %) дитини; обмежене коло спілкування мають 8 (47 %) дітей. По результатам дослідження (табл. 1) ми робимо висновок, що більш со-

Таблиця 1

Рівень соціалізації дітей з ЦП, в залежності від навичок самообслуговування та самостійності переміщення

Обстежені діти		Діти, які не відвідують центр		Діти, які відвідують центр	
		Неповні сім'ї	Повні сім'ї	Неповні сім'ї	Повні сім'ї
Кількість		8	7	1	1
Самообслу- говування вугання	Самостійно	0	0	1	1
	З допомогою	8	7	0	0
Переміщення	Не самостійно	5	6	0	0
	З незначною допомогою	3	1	0	0
	Самостійно	0	0	1	1

ціалізовані ті діти, які живуть у простих (батьки та діти) чи складних (батьки, діти та інші родичі) нуклеарних сім'ях з великою кількістю дітей (11,7 %) чи діти, які мають змогу відвідувати реабілітаційні центри (себе обслуговують та вільно переміщуються (11,7 %)), менш адаптовані діти, які не мають можливості відвідувати спеціалізовані заклади через обмежені функціональні можливості (76,5 %).

За нашими даними, маючи дитину-інваліда (ЦП) батьки не можуть вести звичний спосіб життя. По результатам анкетування із 17 досліджених сімей:

— у 13 (76,4 %) випадках матері залишили роботу;

— в одній сім'ї залишив роботу батько (5,8 %);

— змінили роботу на іншу у чотирьох випадках (23,5 %);

— у 16 (94 %) випадках батьки залишили свої особисті захоплення;

— в одній сім'ї спосіб життя батьки намагалися не змінювати.

Самотужки сім'я не в змозі впоратися з цими проблемами і саме відвідування спеціалізованих центрів дасть змогу дітям з ЦП скорегувати свої фізичні вади засобами фізичної реабілітації, спілкуватися з однолітками, тим самим адаптуватися у суспільстві і надасть можливість батькам вести більш повноцінне життя. Тобто центр має стати допоміжною системою сім'ї у здійсненні фізичної реабілітації дитини.

Надзвичайно актуальним є максимально можлива своєчасна адаптація та інтеграція дитини з ЦП у соціальне середовище [4]. Це повинен забезпечити комплекс соціальних, педагогічних психологічних і фізичних реабілітаційних заходів, який має бути основою системи реабілітації у роботі спеціалізованих центрів.

Існуючі у м. Запоріжжі центри орієнтують свою роботу більше на соціальну реабілітацію, ніж на фізичну (маючи спортивні зали та об-

ладнання), хоча саме через засоби фізичної реабілітації діти з тяжкими формами ЦП мають можливість краще адаптуватися у суспільство. Тому необхідно шукати інші підходи та форми застосування засобів фізичної реабілітації у роботі з дітьми, хворими ЦП в умовах центрів фізичної реабілітації та соціальної адаптації дітей з особливими потребами.

Висновки:

Вдосконалення системи фізичної реабілітації дітей з ЦП в умовах центрів, а саме: прийняття до уваги реабілітаційного потенціалу дитини (реальних можливостей відновлення здоров'я і дієспроможності хворої дитини), який визначається різними спеціалістами (лікарем, психологом соціологом, реабілітологом і т. д.); складання індивідуальних програм фізичної реабілітації; найбільш повне залучення компенсаторних механізмів організму дитини; придбання і закріплення необхідних навичок, що дасть можливість підвищити ефективність фізичної реабілітації дітей хворих ЦП найближчим часом та забезпечить більш повну інтеграцію у суспільство в майбутньому.

Література

1. Хуснутдинова З. А., Эткіна Э. И., Шагарова С. В. Социальные проблемы семей, имеющих ребенка с ДЦП // Проблемы социальной гигиены и история медицины. — М., 1997. — №4. — С. 14—18.
2. Мамайчук И. И., Мартынов В. Л. Социально-гигиеническая характеристика семей детей, страдающих ЦП, и психокоррекционная работа с родителями // Вопросы охраны материнства и детства. — М., 1989. — № 6. — Т. 34. — С. 19—22.
3. Иваницкая И. Н. // Альманах исцеление для врачей, педагогов и родителей детей с неврологической инвалидностью. — М., 1993. — С. 41—65.
4. Поради батькам, які виховують дитину-інваліда. — Запоріжжя, 2003. — 39 с.